

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Komparativ socialpolitik SOL 061

Vårterminen 2005

Insatser för arbetslösa ungdomar i Glasgow och Malmö - ur ett socialpolitiskt perspektiv

Författare: Susanne Hagen,
Staffan Magnusson

Handledare: Lars Harryson

Abstract

The purpose of this study was to compare Glasgow/ Scotland and Malmö/ Sweden concerning their efforts towards youth unemployment, in sense of the social policy related to the organization. We have particularly concentrated on; the direct and indirect political strategies for young unemployed; what specific efforts that are provided on a local level; finding explanations to the design of these efforts and describing the development of youth unemployment and labour market- policies in each country. We have based our study on literature studies and six qualitative interviews conducted with representatives from different organizations and the municipality in Glasgow and Malmö. The outcome of our essay showed some differences in the political strategies. Scotland work closer to the employers and labour market compared to Sweden whose policy more promotes education. This we could relate to our general observation that young people are well educated in Malmö but the supply of job opportunities are less. In Glasgow there is a higher demand in the labour market after young people but they suffer from having the appropriate qualifications, which the employers ask for.

Innehållsförteckning

Förord	3
1 Inledning	4
1.1 Problemformulering	4
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Metod och urval	5
1.4.1 Urval och avgränsningar	5
1.4.2 Metod	6
1.4.3 Studiens begränsningar samt källkritik	7
1.5 Fortsatt framställning	7
2 Avhandling	8
2.1 Tidigare forskning samt teoretiska utgångspunkter	8
2.1.1 Tidigare forskning	8
2.1.2 Teoretiska utgångspunkter	9
2.2 Definition av begrepp	11
2.2.1 Arbetslöshet	11
2.2.2 Arbetsmarknad	11
2.2.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	11
2.3 Länderbeskrivning	12
2.3.1 Storbritannien	12
2.3.2 Politiskt agerande	14
2.3.3 Sverige	14
2.3.4 Politiskt agerande	15
<i>Kommentar</i>	<i>16</i>
2.4 Dagens arbetsmarknadspolitik	16
2.4.1 Skottland - med styrning från Westminster	16
2.4.2 Skottland	17
2.4.3 Arbetsmarknadspolitik	17
2.4.4 Sverige	18
2.4.5 Arbetsmarknadspolitik	19
<i>Kommentar</i>	<i>20</i>
2.5 Organisation av arbetsmarknadspolitiken	20
2.5.1 Skottland	20
2.5.2 Sverige	21
<i>Kommentar</i>	<i>22</i>
2.6 Glasgow	22
2.6.1 Utveckling av Glasgows arbetsmarknad	22
2.6.2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	23
2.6.3 Beskrivning av åtgärder	24
2.6.4 Positive Futures – en lokal insats	25
2.6.5 Resultat, Positive Futures samt Careers Scotland	26
2.7 Malmö	26
2.7.1 Utveckling av Malmös arbetsmarknad	26
2.7.2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	27
2.7.3 ”Välfärd för alla”	28
2.7.4 Målsättning och inriktning beträffande ungdomar	28
2.7.5 Kommunalt ungdomsprogram	29
2.7.6 Ungdomshuset	31
<i>Kommentar</i>	<i>31</i>
3 Analys	32
4 Slutdiskussion	37
Källförteckning	41

Förord

Vi vill ta tillfället i akt att tacka alla våra intervjupersoner i Glasgow och Malmö, som varit tillmötesgående och ställt upp med kort varsel, vilket gett oss möjlighet till informativa och intresseväckande samtal. Vi vill även tacka vår handledare Lars Harrysson.

Susanne vill tacka Staffan och Staffan vill tacka Susanne för ett gott MSN samarbete.

Susanne Hagen

Staffan Magnusson

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Arbetslöshet är ett högst aktuellt problem i hela Europa där en stor andel ungdomar går en osäker arbetsmarknad till mötes. Samtidigt som Europa står inför stora demografiska förändringar med en tilltagande äldre population, vilket vi tror påverkar ländernas politik gentemot sina ungdomars. Enligt statistiska mått är ungdomsarbetslösheten låg i Sverige och Skottland i relation till övriga europeiska länder. Vi ser det därför som intressant att undersöka vad som döljer sig bakom statistiken. Har länderna väl utvecklade och framgångsrika arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller visar statistiken en bild av verkligheten som inte är rättvis. Tillsammans väcker det en nyfikenhet beträffande socialpolitiken i Sverige och Skottland utifrån synsätt och metoder gällande ungdomar som står utanför arbetsmarknaden.

Dagens ungdomar pendlar i stor utsträckning mellan arbetslöshet och tillfälliga arbete samtidigt som de har en svagare position på grund av mindre konkurrenskraftig kompetens. Det talas om en sekundär arbetsmarknad där lönerna är låga, rättigheterna sämre och statusen lägre. (Furlong, Stalder 2000) För att på bästa sätt belysa denna problematik har vi som utgångspunkt valt att spegla ungdomsarbetslöshet både från en politisk och en organisatorisk nivå. Vi frågar oss vad ländernas politiska målsättningar betyder i realiteten - indirekt och direkt. Är syftet att reducera ungdomsarbetslösheten eller spelar andra faktorer in? Vi ifrågasatte de politiska målen utifrån hur de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna anpassats till marknaden i förhållande till individen. Kan insatserna betraktas som en kortsiktig lösning och som en strategi för att förbättra arbetslöshetsstatistiken eller som kompetenshöjande förberedelse för inträdande på arbetsmarknaden?

Vi har utgått från de politiska målen för att försöka förstå hur de utifrån detta perspektiv ser på ungdomsarbetslöshet. I en strävan att få mer substans valde vi att studera lokala arrangemang med vikt på tillvägagångssättet som de organiserat arbetet med ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Vi utsåg två städer, en i respektive land, för att få en god inblick i de lokala organisationerna implementerade verksamheter. Valet av Malmö och Glasgow härrör till access och det pressade tidsschemat samtidigt som Sverige och Skottland(Storbritannien) är två medlemsländer i EU med annorlunda socialpolitiska historier. Under tidens gång har vi funnit allt fler historiska beröringspunkter, vilket intensifierade vårt

intresse för jämförelsen, bland annat att både Malmö och Glasgow varit framstående inom fartygstillverkningsindustrin. I takt med nedläggningen och omvandlingen till den nya eran av högteknologin gick många arbetstillfällen förlorade. Städerna har efter detta försökt att anpassa sig med ny profil genom ökad satsning på kommers och utbildning, vilket kan illustreras genom rubriken från städernas hemsida; ”Malmö - från industristad till kunskapsstad”. (www.malmo.se) respektive Glasgow; ”staden som återuppstått gång på gång efter förfallet av handels- och tillverkningsindustrin till en livlig kulturstad.” (www.theglasgowstory.com).

1.2 Syfte

Vårt syfte är att göra en komparativ studie för att beskriva och analysera insatser mot ungdomsarbetslöshet på ett organisatoriskt plan och därefter, i ett sätt att försöka förklara, studera hur de förhåller sig till de politiskt uppsatta målen.

1.3 Frågeställningar

- Hur ageras det på politisk nivå direkt och indirekt för gruppen arbetslösa ungdomar, vad gäller utbildning och andra politiska målsättningar?
- Vilka specifika åtgärder riktas till gruppen arbetslösa ungdomar på organisatorisk nivå?
- Vilka förklaringar finns det till insatsernas utformning och hur ser relationen ut till de politiska målsättningarna?
- Hur ser den historiska utvecklingen ut beträffande ungdomsarbetslöshet och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i respektive land?

1.4 Metod och urval

1.4.1 Urval och avgränsningar

Vi har för avsikt att studera den politiska målsättningen och de faktiska insatser som är riktade till ungdomar som står utan arbete inom det avgränsade åldersintervallet 16-20 år. Anledningen till att vi valde att avgränsa oss till 16-20 år beror till stor del på tids- och platsbrist. Samtidigt som vi ansåg att det var till fördel för uppsatsen att fokusera på en viss åldersgrupp ur kvalitetssynpunkt. Den valda åldersintervallen ser vi som en central, signifikant period i livet då skolan avslutats och i stor utsträckning har för avsikt att komma ut på arbetsmarknaden eller börja studera. I Sverige slutar gymnasietiden generellt vid 18-19 års

ålder medan Skottland har en genomsnittsålder på 17-18 år. Detta har resulterat i olika fokus på ländernas insatsprogram. Vårt valda åldersintervall täcker denna skillnad samt det faktum att ungdomarna ska vara självförsörjande om de inte fortgår sin utbildning.

Vi har valt städerna Malmö och Glasgow av flera anledningar där de mest grundläggande är access/tillgång och tidsperspektiv. Avgränsningen har gett oss möjlighet att studera handlingsplaner på organisatorisk nivå i förhållande till de politiska målsättningarna. I Glasgow och Malmö har författarna etablerat kontakter vilket underlättat i fråga om access. De tidsmässiga begränsningarna gör att vi till stor del varit tvungen att förlita sig på redan kända kontaktkällor. Den avgörande anledningen varför vi valde att göra en komparativ studie mellan Sverige och Skottland var nyfikenheten på deras aktuella status som välutvecklade EU- länder i förhållande till de socialpolitiska skillnader som utgör resultatet av olika politiska styrningar.

1.4.2 Metod

Vår undersökning av de åtgärder som riktas till arbetslösa ungdomar kommer att presenteras i deskriptiv/ beskrivande form med en explorativ/förklarande ansats. Vi kommer till stor del att använda oss av insamling av material som bygger på dokumentstudier samt kvalitativa inslag i form av intervjuer, som företrädesvis fungerat som informanter. Vi använder oss således båda av primär- och sekundärdata. Vidare ämnar vi genom dokumentstudie koppla den politiska styrningen i landet till den operativa nivån där vi företrädesvis inhämtar information genom intervjuer med personer i anknytning till arbetsmarknadspolitiska åtgärder med inriktning gentemot ungdomar. Vi väljer att inte intervjua tredje person, det vill säga ungdomen, eftersom vår avsikt inte är att undersöka deras subjektiva tankar om de aktuella insatserna.

På grund av ländernas skillnader i den socialpolitiska historien kommer vi att använda oss av ”Most Different System design” (MDSD). Kriterierna för att göra en jämförelse med hjälp av MDSD är att det skall finnas påtagliga skillnader mellan länderna. (Denk, 2002) Enligt Esping-Andersens typologisering karakteriserar länderna olika välfärdsmodeller, där Sverige tillhör den socialdemokratiska/institutionella och Skottland genom tillhörighet till Storbritannien den liberala/residuala välfärdsmodellen. (Elmér, 2000) Vår avsikt är därefter att studera hur länderna arbetar med arbetslösa ungdomar och hur detta är kopplat till den övergripande politiska målsättningen.

Som teoretisk grund till val av intervjupersoner anlade vi ”Most Similar System design” (MSSD) i ett led att göra studien så jämförbar som möjligt. För att använda sig av denna metod är kravet att det ska förekomma påtagliga likheter mellan intervjupersonerna. (Denk, 2002) Beträffande val av intervjupersoner har emellertid urvalet styrts till viss del av att tillgängligheten av förståeliga skäl inte var lika stor i Glasgow som i Malmö. Genom rekommendationer kom vi i kontakt med personer som representerade styrningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder på en lokal nivå, Glasgow city council respektive Malmö kommun. Vidare valde vi att intervjua representanter som var verksamhetsledare eller ansvariga för de största organisationerna inom de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Våra frågeställningar har utgått från gemensamt utformade intervjuguider.

1.4.3 Studiens begränsningar samt källkritik

Vår studie kommer inte att ge någon heltäckande bild på vare sig nationell eller lokal nivå på grund av tid- och platsbrist. Studierna är ett försök att koppla de lokala insatserna/åtgärderna för ungdomar i Glasgow respektive Malmö till den övergripande politiska målsättningen för att därefter med en komparativ metod göra en jämförelse. Eftersom organisationen i respektive stad såg olika ut var det svårt att finna representanter med liknande befattning. Vi var medvetna om svårigheten innan studien påbörjades, men har strävat efter att finna rättfärdiga källor. Vi valde att bearbeta vårt intervjumaterial tillsammans med verksamhetsbroschyrer, Internetmaterial samt tidigare forskning för att undvika en allt för stor felkälla på grund av intervjupersonernas olika befattning.

1.5 Fortsatt framställning

Inledningsvis kommer vi att presentera forskningsläget, teoretiska utgångspunkter samt definiera centrala begrepp. Det kommer att följas av en kort historiskt beskrivning avseende den politiska och strukturella utvecklingen beträffande ungdomsarbetslösheten och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det historiska perspektivet anser vi är ett viktigt inslag då en historisk tillbakablick underlättar för att få förståelse om vad som händer i nutid. Därefter kommer vi att mer specifikt studera de båda städerna Glasgow och Malmö, utifrån deras lokala målsättningar och vilka arbetsmarknadspolitiska insatser som finns. Sedan avslutar vi med en analys och slutdiskussion där vi diskuterar kring de jämförelser vi har gjort, med hjälp av tidigare forskning samt våra teoretiska ansatser.

2 Avhandling

2.1 Tidigare forskning samt teoretiska utgångspunkter

Nedan kommer valda delar från tidigare forskning att presenteras, vilka vi ansett är relevanta för vår fokus i studien. Vidare kommer vi att presentera de teoretiska utgångspunkter i vilka vi har funnit stöd och förklaringar till våra frågeställningar.

2.1.1 Tidigare forskning

Det har skett radikala förändringar i arbetet gentemot arbetslöshet i Storbritannien i fråga om hur den lokala verksamheten ska organisera de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och administrera bidrag. Vidare har samarbetet mellan regeringen och den privata sektorn har expanderat. Det har lagts ett större ansvar på de lokala organisationerna i fråga om att aktivera nya arbetssökande och vägleda till vilka program och försörjningsmöjligheter som finns. Denna omvandling reflekterar hur Storbritannien börjat uppmärksamma att det är en hög andel som står långt ifrån arbetsmarkanden och att de lokala variationerna är stora. (Riley, White 2002)

Vägen in på arbetsmarknaden beskrivs i termer som att den har blivit mer komplex i hela Europa. Kravet på ökat deltagande i vidareutbildning växer i takt med att arbetsgivarna efterfrågar mer kvalificerad personal. Denna utveckling har skapat nya möjligheter för en del men slår desto värre på de som avslutat utbildning med sämre resultat. Den politiska styrningen främjar en kompetent population och den höjda utbildningsnivån har bidragit till att åldern för första inträdet på arbetsmarknaden ökat med flera år under senaste decenniet. Ytterligare problematik är att många tvingas kombinera deltidsarbete med studier för att ha råd att studera samtidigt som perioden där ungdomar är ekonomiskt beroende av sina föräldrar har förlängts. (Furlong, Stalder 2000)

I västra Europa har statligt finansierade träningsmodeller blivit alltmer vedertagna som en respons till ungdomsarbetslöshet och i takt med denna expansion har kritiken ökat. De kvalifikationer som utfärdas anses vara föråldrade och endast bidra till att arbetsgivarna utnyttjar praktikanter som gratis arbetskraft utan att erbjuda anställning. Kritiken har resulterat i en överenskommelse på EU-nivå som fastställde ett antal principer för att reducera marginaliseringen av långtidsarbetslösa ungdomar. Det gav olika respons i Europa men Storbritannien och Sverige ingick i de länder som startade ”ett omfång av initiativ baserade på

att garantera arbete, utbildning eller träning för arbetslösa ungdomar med olika förutsättningar” skriver Andy Furlong (2003), som har studerat arbetsmarknaden för ungdomar i många år.

De statliga insatserna har reducerat marginaliseringen på arbetsmarknaden i viss mån, men trots en förbättring anses de vara ett sämre alternativ än program som bedrivs av arbetsgivarna. Det kan bero på att länken mellan praktik och anställning är för svag men även att ersättningen är för låg. Samarbetet mellan arbetsgivare och insatser har visat sig spela stor roll bland annat på grund av det underlättar för ett ömsesidigt informationsutbyte om vilka jobb som efterfrågas på arbetsmarknaden samt vilken tillgång av kompetenta ungdomar som finns. Det har diskuterats huruvida ”kontexten” är viktigare än ”innehållet” på insatserna. (Furlong, 2003)

Paulson (1994) gör en jämförelse av utformningen för åtgärdssystem samt framtida system för bekämpandet av ungdomsarbetslöshet. Jämförelsen görs mellan Sverige, Danmark, Storbritannien och Nederländerna. En av slutsatserna som presenteras är att de existerande åtgärdssystemen syftar till att skapa tillfälliga lösningar, vilket kan liknas en utfyllnadsstrategi enligt Paulson. Gällande tendenser i Sverige och Storbritannien anses båda länderna ha satsat ansevärd resurser på praktik- och yrkesutbildning, men med olika fokus. På senare år har länderna tagit olika inriktning där Sveriges fokus har ökat på utbildning. De teoretiska förklaringarna till skillnader i åtgärdssystemen går att finna i de olika ländernas arbetsmarknads- och utbildningspolitiska struktur. Det finns skilda syner på hur den offentliga sektorn skall användas samt vilken grad av ansvar staten skall ta när det gäller att säkra ungdomarnas sysselsättning. En central fråga är hur stort det regelfästa engagemanget är gentemot ungdomsarbetslöshet. (Paulson, 1994)

2.1.2 Teoretiska utgångspunkter

Implementering är, som vi ser det, en intressant aspekt utifrån den problematik vi har för avsikt att studera, det vill säga sambandet mellan politisk målsättning och organisatoriskt utformning.

Implementering handlar om hur politiska beslut genomförs i praktiken och innebörden kan variera beroende på vilket perspektiv man anlägger på begreppet. Implementeringsprocessen innefattar en process där en mängd nya beslut fattas. Ett implementeringsproblem är således

när ett politiskt beslut, av olika anledningar, inte genomförs i praktiken som beslutfattaren ämnade. Det finns tre olika perspektiv, den traditionella som grundar sig på att beslutsfattarna styr och att den underliggande organisationen skall genomföra och tillämpa besluten. Det traditionella synsättet förutsätter att organisationen följer en direkt styrning uppifrån och kan liknas att implementeringsprocessen sker genom ett ”uppifrån och ned” - perspektiv. Som motpol till detta perspektiv diskuteras ofta ”street level bureaucrats”¹, en teori i original utarbetad av Michael Lipsky. Den handlar om yrkesverksamma inom bland annat socialtjänsten och skolan i fråga om deras handlingsutrymme att utforma politiken i det egna verksamhetsområdet. Vilket är möjligt i och med att verksamheterna i många avseende är decentraliserade. En ytterligare anledning till att politikerna inte är direkt inblandade i denna process är till stor del, enligt författarens tolkning av Lipsky, deras bristande kompetens på det specifika området. Politikerna står dock inte helt handlingsförlamade utan kan genom indirekt styrning styra organisationen i en önskad riktning. Det tredje perspektivet är ett mellanting mellan de två tidigare och benämns ”nätverksperspektivet”. Den bygger på att implementeringsprocessen sker genom samarbete mellan flera olika aktörer, så som statliga, kommunala och privata, för att nå en optimal lösning. (A. Rothstein, 2002)

Inom implementeringsforskningen skiljer man på två olika typer av styrning, direkt och indirekt. Med direkt styrning menas att beslutsfattaren beskriver för tillämparen exakt och konkret vad den skall göra medan den indirekta genomförs med att sätta ramar, mål och fördela resurser. De i många fall vaga och motstridiga målsättningarna är ett resultat av en politisk förhandlingsprocess på nationell nivå. Syftet bakom de vaga formuleringarna är dels att inte göra besluten tidsbundna samt för att lättare nå överenskommelse (Ibid.)

Enligt Rothstein är genomförandeprocessen inte en tvåsidig relation mellan stat och medborgare utan bygger på tre aktörer. Den tredje är producenten som kan vara offentlig eller privat. Producenten är i en autonom ställning men verkar på statens uppdrag, vilket kan påverka processen avsevärt. Enligt Rothstein handlar det även hur staten kan strukturera förhållandet mellan den fristående producenten samt medborgaren på ett tillfredställande sätt. (B Rothstein, 2002)

---

¹ jfr närbyråkrater

2.2 Definition av begrepp

2.2.1 Arbetslöshet

Någon enhetlig definition på arbetslöshet finns inte idag. Bengt Furåker beskriver dock det utefter när individen bjuder ut sin arbetskraft på arbetsmarknaden utan att det finns någon som vill köpa den. (Hansen, Orban, 2002)

En ytterligare aspekt är att ungdomarna är den grupp som är mest trolig att drabbas av arbetslöshet, vilket företrädesvis visar sig vid konjunktur- och strukturförändringar. Konjunkturarbetslöshet förekommer vanligtvis vid lågkonjunkturer, då antalet arbetslösa överstiger antalet lediga platser. För att motverka detta krävs en ekonomisk politik som mildrar konjunktursvängningarna. Ungdomar drabbas även hårt av strukturarbetslöshet, vilket innebär förändringar i näringslivet, till exempel rationaliseringar inom industrin. Det finns inget botemedel, men kan förmildras genom aktiv regional politik och ett väl utbyggt arbetslöshetsförsäkringssystem. (Elmér, 2000)

2.2.2 Arbetsmarknad

Ett centralt begrepp i vår uppsats är arbetsmarknaden. En generell definition hämtad från Bengt Furåker visar att arbetsmarknaden är ett system där man köper, säljer, hyr eller hyr ut objekt av varandra. (Hansen, Orban, 2002)

Arbetsmarknaden för unga människor kan mer specifikt definieras genom två olika synsätt. Den ena tolkningen innefattar konkurrensen mellan ungdomar och övriga arbetssökande där unga belastas av deras bristande arbetsfärdighet och erfarenhet. Alternativt anses ungdomar som att de konkurrerar i en separat arbetsmarknad, vilken utmärks genom hur arbetsgivaren karakteriserar och anställer arbetstagarna. Både konkurrens och segregation förekommer men balansen dem emellan förändras konstant. (Riley, White 2002)

2.2.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Det finns olika typer och definitioner av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Den första distinktionen är att skilja mellan lagstiftning och ekonomiska åtgärder. De lagstiftande åtgärderna syftar till att skydda den anställda mot uppsägning och avsked, bland annat lagen om anställningsskydd. Beträffande de ekonomiska åtgärderna räknas till exempel arbetsförmedling, arbetsmarknadsutbildning samt kontantstöd till arbetslösa. Åtgärderna kan även beskrivas som selektiva och generella. De selektiva är specialdestinerade, ett tydligt exempel på en selektiv åtgärd är regeringens utlovade satsning på väg- och tågnet vid

SAAB:s anläggning i Trollhättan. En generell åtgärd är t.ex. anställningsstöd, vilket kan erhållas av alla arbetsgivare som exempelvis nyanställer. En andra uppdelning är mellan konjunkturbetingade och social motiverade åtgärder. Där de konjunkturbetingade åtgärderna har för avsikt att jämna ut konjunktursvängningarna, genom exempelvis arbetsmarknadsutbildning. Vid de socialt motiverade betonas vikten av individens psykiska och fysiska hälsa. Den tredje uppdelningen skiljer mellan aktiva och passiva åtgärder. De aktiva åtgärderna syftar till att snarast möjligt få tillbaka den arbetslöse i förvärvsarbete, genom effektiv arbetsförmedling och/eller arbetsmarknadsutbildning. De passiva åtgärderna syftar till att den arbetslöse får arbetslöshetsersättning. Den arbetslösa skall emellertid stå till arbetsmarknadens förfogande, men ersättning i sig ger inget konkret arbete. Det gäller om man inte studerar huruvida olika ersättningsnivåer kan påverka motivationen till arbetssökande. (Hansen, Orban 2002)

Vår fokus kommer att ligga på de aktiva åtgärderna då vi är intresserade av vad som faktiskt görs på lokal nivå. Vidare tittar vi på karaktären hos de politiska målen och reformerna för att vi sedan ska kunna koppla de till den lokala nivån i ett sätt att försöka förklara.

2.3 Länderbeskrivning

Trender på arbetsmarknaden för unga människor tenderar att spegla den allmänna samhällsutvecklingen som åskådliggörs i Sverige och Skottland. Båda länder lider än idag av sviterna efter omvandlingen från den massproducerande tillverkningsindustrin till specialisering inom service- och tjänstesektorn. Vi kommer genom en kort historisk beskrivning visa på denna utveckling i följande avsnitt.

2.3.1 Storbritannien

Sedan 1970- talet har ungdomars sysselsättning varit ett aktuellt politiskt problem i Storbritannien och ämne för otaliga program och åtgärder från regeringen. När arbetsmarknaden förändrades med nedläggningen av industrin ökade arbetena med krav på specifika kunskaper. Inträdandet blev svårare, speciellt för ungdomar som lämnade skolan tidigare, vilket två tredjedelar av alla 16-åringar gjorde på 1970-talet. Det var den traditionella vägen att gå hos arbetarklassfamiljerna som varit bärande för den brittiska industrin. Främst de unga männen i områden med anrika traditioner drabbades hårt. (Bynner, 1997)

Kraven från arbetsgivarna ökade, och i takt med globaliseringen på arbetsmarknaden ”tvingades” ungdomarna till vidareutbildning. På samma gång var familjer med lägre levnadsstandard i stort behov av att ungdomarna bidrog med arbetsinkomst till hushållet och uppmanade sina barn att sluta skolan. Att en stor del av befolkningen avslutar sin skolgång vid en relativt tidig ålder kännetecknar Storbritannien i förhållande till övriga norra Europa. (Furlong, 2003)

En markant förändring på arbetsmarknaden för ungdomar var bland annat utvecklingen av ”flexibla” arbetslösningar. Under 1980-talet påverkades den lokala arbetsmarknaden negativt av den ekonomiska lågkonjunkturen och även unga med höga kvalifikationer fick det svårt. Konsekvensen blev bland annat att arbetsgivarna fick finna nya vägar för att sänka sina kostnader, vilket gav upphov till det ökade tillfälliga deltidsarbetet. Det skapades en periferi av stora grupper arbetsföra med stor andel kvinnor samt deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Den nya flexibiliteten på arbetsmarknaden bidrog till att arbetsgivarna kunde reducera sina sjukersättningskostnader genom att det blivit lättare att avskeda och nyanställa. Denna nya typ av arbeten ökade i takt med servicesektorns expansion, som ställde lägre krav på kvalifikationer och attraherade därmed en stor andel ungdomar. Den nya arbetsformen placerade unga i arbetsmarknadens periferi och gjorde att de blev ännu mer sårbara för konjunktursvängningar på arbetsmarknaden. Möjligheterna att starta och arbeta i mindre privata företag ökade och kan associeras till att de kollektiva traditionerna försvagades, där ungdomars engagemang i fackföreningarna sviktade. (Cartmel, Furlong 1997)

Brittiska ungdomar har kännetecknats av att lämna skolan tidigt och att träda in på arbetsmarknaden i tidig ålder. De senaste femton åren har emellertid gapet minskat i förhållande till övriga Europa och idag utmärker sig landet för att ta väl hand om sina ungdomar i övergången från skola till arbete. (Bynner, 1997)

Sammanfattningsvis har det hänt mycket de senaste tre decennierna. Till en början bedöms åldersintervallet för unga människors inträde på arbetsmarknaden ha vidgats, från 16-19 år till att 16-24 år. Det har dels inneburit att konkurrensen har ökat bland ungdomar där de högutbildade klarar sig bäst. I dagsläget är det en större andel som träder in på arbetsmarknaden via tränings- och praktikplatser istället för att direkt få anställning, speciellt åldersgruppen 16-19. Tendensen är att konkurrensen på arbetsmarknaden har utvecklats till en tävling om platser i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. (Furlong, 2003)

2.3.2 Politiskt agerande

När det blev fler arbetslösa på 1970- talet i Storbritannien utvecklades nya träningsprogram för att skapa sysselsättning för arbetslösa ungdomar och tillgodose de med kvalitéer som den moderna industrin efterfrågade. (Riley, 2002) Traditionella lärlingsplatser hade förut inriktats på specifika yrken, men ansågs inte längre kunna tillhandahålla det som behövdes, vilket var bredare kunskap för ett större antal. Träningsprogrammen övergick till arbetspraktik, styrd av de lokala arbetsgivarna som fick i uppgift att bedöma kunskapsbehoven hos den lokala arbetskraften. Alternativet till denna form av träning var att förmå ungdomar att erhålla kvalifikationer genom traditionell akademisk utbildning eller mer praktisk inriktad skolning *vocational*². Under 1990-talet reformerades skolsystemet med bland annat ett nytt betygssystem *National Vocational Qualifications*, vilket mäter den praktiska kompetensen. (Riley, White 2002)

Arbetslöshetssiffrorna var höga under 1990-talet med en stor del långtidsarbetslösa³ och när New Labour kom till makten år 1997 var den generationsbundna arbetslösheten i de värst drabbade områdena ett hett politiskt problem. Det kom en mängd nya politiska initiativ för att förbättra ungdomars möjlighet till utbildning och arbete. Premiärminister Tony Blair och New Labour lanserade den tredje vägen år 1999 med slagorden *make work pay* och *work first*. De nya reformerna innehöll bland annat en garantilön, så kallad nationell minimumlön (NMW) samt nya skatteförmåner och syftade till att människor skulle våga ta anställning istället för att uppbära socialbidrag. (Finn, 2005)

I början av 2000- talet kom nya målsättningar från regeringen med syftet att reducera arbetslösheten för särskilda grupper samt vidtogs åtgärder mot social exkludering, det vill säga reducera utanförskap och marginalisering. Vidare etablerades en ny form av arbetsförmedling, *Jobcentre Plus* samt omvandlades all form av träningsprogram för unga, som tidigare sponsrats av regeringen till *Apprenticeships*, vilka beskrivs längre fram i avhandlingen. (Ibid).

---

² ”vocational” jfr yrkes- och praktikbaserad skolning

³ mer än 6 månader

2.3.3 Sverige

Den svenska ungdomsarbetsmarknaden har under de senaste trettio åren genomgått omfattande förändringar, som kan förklaras genom den strukturomvandling⁴ som skett.. Ungdomar har utvecklats till den grupp i samhället som drabbats hårdast vid de återkommande konjunktursvängningarna. Sverige jämte många andra länder däribland Skottland har under de senaste 30 åren genomfört stora rationaliseringar inom företrädelsevis industrinäringen. (Goldberg, 2000)

Statistiken visar att ungdomsarbetslösheten var relativt låg under 1970-talet och stora delar av 1980-talet. (www.scb.se) De kraftiga nedskärningarna i gruvor, varv och rederinäringen satte stora spår i arbetsmarknaden. (Goldberg, 2000) Mellan åren 1991-1993 steg arbetslösheten dramatiskt till 18-19 procent, nivåer som inte hade upplevts sedan 1930-talets krisår. (ibid) Industrin fortsatte att minska samtidigt som den för tillfället välutbyggda offentliga sektorn reducerades kraftigt. Ungdomarna var en av de grupper som drabbades hårdast var ett resultat av den ökade tillgången på kvalificerad arbetskraft och bristen på arbete. (Goldberg, 2000) I slutet av 1990- talet minskade arbetslösheten kraftigt då Sverige gick in i en högkonjunktur. (www.scb.se) Rationaliseringarna har skapat en förändrad struktur på arbetsmarknaden. Tillsammans med tidigare nämnda lågkonjunkturer har detta resulterat i att Sverige under en längre tid haft en betydande ungdomsarbetslöshet. (Goldberg, 2000)

2.3.4 Politiskt agerande

Den svenska ungdomsarbetslösheten har varit högre än för de övriga grupperna på arbetsmarknaden. Det har satt avtryck i arbetsmarknadspolitikerna eftersom det är kostsamt att ha en stor andel av den arbetsföra befolkningen utanför arbetsmarknaden. Insatserna som riktade sig specifikt till ungdomar tog fart under lågkonjunkturen i början av 1970-talet. Ungdomarna hade fram till dess varit föremål för samma åtgärder som vuxna, vilket visar på att ungdomsarbetslöshet inte betraktades som ett enskilt problem. De åtgärder som infördes på 1970-talet hade som övergripande mål att intensifiera arbetsförmedlingen, öka utbildningsmöjligheterna samt öka antal beredskapsarbeten och satsningarna riktade sig till 18-19-åringar. Beredskapsarbetena bestod av sysselsättning under max 6 månader till 75 procent av avtalsenlig lön. År 1984 reformerades detta till ungdomslagsplatser, som liknade

---

⁴ Med strukturomvandling menas förändringar i näringslivets struktur

beredskapsarbete men gav mindre betalt och färre antal timmar. Vad gäller ungdomar under 18 år utökades kommunernas uppföljningsansvar och skolplikten, vilket innebar att de skulle få hjälp genom utbildning. Under 1992 framlades en proposition som i förlängningen kom att förändra stora delar av arbetsmarknadspolitiken för ungdomar. Det nya förslaget innebar att kommunernas uppföljningsansvar utökades till att omfatta även 18-20 åringar, det vill säga kommunen fick ansvaret att erbjuda alla ungdomar som var arbetslösa och inte genomgick gymnasieutbildning någon form av insats. (Paulsen, 1994)

Sammanfattningsvis har den svenska arbetsmarknadspolitiken för ungdomar genomgående haft betoning på att de skall tilldelas någon form av sysselsättning inom rimlig tid, i kommunal eller statlig regi. Ett så kallat garantitänkande har genomsyrat de flesta av de genomförda reformerna. Det som tydligast utmärker trenderna i arbetsmarknadspolitiken är att reformerna lagt över ansvaret till kommunerna, som fått en större roll i att sysselsätta arbetslösa ungdomar. (Hansen, Orban 2002)

Kommentar

Historiskt är trenden i de båda länderna att arbetsmarknaden har genomgått omfattande förändringar. De strukturförändringar som skett har drabbat hela befolkningen och en av de grupper som har drabbats hårdast är ungdomar. Många av de arbete som ungdomarna tidigare förfogat över har försvunnit. I Skottland har det största problemet varit att utbildningsnivån varit låg bland ungdomar. Eftersom det normala för många har varit att lämna skolan vid 16 års ålder och börja arbeta i industrin för att tjäna pengar till familjens uppehälle. I båda länderna uppmärksammades ungdomsarbetslöshet som ett problem under 1970-talet genom starten av specialinriktade åtgärder till ungdomarna, som förut varit föremål för samma åtgärder som övriga arbetslösa. Inriktningarna har sett olika ut, där Skottland satsat på arbetsträning samt yrkesutbildning i stor utsträckning medan Sverige gjort satsningar på den reguljära skolan.

2.4 Dagens arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitiken som riktar in sig på ungdomsarbetslöshet genomsyrar till mesta del de övergripande arbetsmarknadspolitiska målsättningarna. Vi kommer nedan att inleda med en presentation av ländernas offentliga arbetsmarknadspolitik för att sedan fokusera på målsättningarna för ungdomar.

2.4.1 Skottland - med styrning från Westminster

Arbetslöshetssiffrorna visar på en hög sysselsättningsgrad i Storbritannien där arbetslösheten är förhållandevis låg, 4.7 %, (ILO, 2004). Denna låga siffra anses bero på den flexibilitet som råder på dagens arbetsmarknad. Regeringen i Westminster har drivit en politik som gått ut på att alla skall beredas möjligheten till arbete genom att bygga vidare på den flexibla arbetsmarknad som etablerades under de konservativas maktinnehav på 1980- och 1990-talet. Den nationella minimumlönen (NMW), som verifierats enligt EUs sociala stadga, utgör en viktig hörnsten i Storbritanniens strategi genom att arbetstagare garanteras en rimlig standard och trygghet på arbetsplatsen. Vidare är endast en låg andel av arbetstagarna i Storbritannien idag fackligt anslutna, knappt 30 procent, samtidigt som kollektivavtal inte är vanligt förekommande. Detta avspeglas i sämre arbetsrättigheter än i övriga västeuropeiska länder. (Finn 2005)

2.4.2 Skottland

Skottland fick ett eget parlament år 1997, vilket innebar att en del administrativ makt förflyttades från Storbritannien till den skotska regeringen. Det lagstiftande parlamentet utser en förste minister som i sin tur utser ministrarna i den skotska exekutiven, vilka i sin tur står ansvariga inför parlamentet. Det skotska parlamentet har inflytande över godkännandet av vissa lagar inom bland annat rättssystemet sk *devolved matters*. Vidare har Storbritannien lagstiftande makt inom diverse områden, sk *reserved matters*. Skottlands egna utbildningsdepartement ansvarar för den politiska styrningen av utbildning och träning. (A.www.direct.gov.uk)

Skottland styrs följaktligen av en del lagar stiftade av Westminster avseende arbetsmarknaden, men främst inom den ekonomiska delen gällande bidragssystemet, ungdomsgarantin samt den nationella minimumlönen. Den skotska regeringen har således handlingsutrymme att påverka utformningen av utbildning och andra former av åtgärder för ungdomar, vilket avspeglas på den lokala nivån i Glasgow.

2.4.3 Arbetsmarknadspolitik

Labour- partiet har fastställt den politiska målsättningen att alla under 18 år som slutar skolan ska garanteras deltagande i utbildning, träningsprogram eller arbete, den så kallade ungdomsgarantin. Vid 18 års ålder kan den unge erhålla *Jobseeker's Allowance*⁵ efter

---

⁵ ”Jobseeker's Allowance” jfr Arbetslöshetsersättning i Sverige

registrering på motsvarande arbetsförmedlingen. Gruppen under 18 år erhåller en lägre garantilön samt saknar arbetsrättigheter. Det finns inkomstprövade skatteförmåner som endast är för unga 18 år och över. Ungdomar i åldern 16- 18 år har inte lika stor prioritet från statligt håll utan det satsas mer på arbetsträning, det vill säga praktikplatser genom Apprenticeships. De som är 16-17 år och arbetslösa kan ansöka om arbetslöshetsersättning under en kort tid. Innan de ansöker till arbetsförmedlingen ska de ha registrerat sig för arbete och träning hos organisationen *Careers Scotland*, som är ansvariga för att verkställa ungdomsgarantin. (Kinsella 2005, B. www.direct.gov.uk)

2.4.4 Sverige

Under år 2004 var ungdomsarbetslösheten 8,5 procent för de mellan 18-24 år, därav ungefär 5,7 procent öppet arbetslösa samt 2,7 procent som medverkar i någon arbetsmarknadspolitisk insats. (www.ams.se)

De övergripande nationella målen och inriktningarna där arbetsmarknadspolitiken tar sin utgångspunkt regleras av Näringsdepartementet genom lagar och förordningar. Några av målen beskrivs av Näringsdepartementet enligt följande:

- ”att effektivt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, ”
- ”främja sysselsättning och kompetensutveckling för arbetslösa personer på en effektiv och flexibel arbetsmarknad, ”
- ”underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden, ”
- ”ökat arbetsutbud” (www.regeringen.se 2005-03-30)

De ovan citerade punkter är följaktligen de mest centrala i den svenska arbetsmarknadspolitiken och har så varit under en relativt långt tid. Den syftar till en offensiv arbetsförmedlingen. Genom en offensiv platsförmedling skall arbetsförmedlingen ge individanpassad service och medverka till en effektiv kontakt mellan arbetssökande och arbetsgivare beträffande lediga platser. (B. www.ams.se)

Arbets- och kompetenslinjen utgör enligt Näringsdepartementet grunden i arbetsmarknadspolitiken inriktning. (A. www.regeringen.se) Sverige har genom historien präglats av den traditionella arbetslinjen. Den har emellertid under 1990-talet utvecklats till arbets- och kompetenslinjen, vilket innebär att den arbetslösa skall erbjudas lämplig utbildning eller praktikplats. Målsättningen med arbets- och kompetenslinjen är att skapa en flexibel arbetsmarknad. Där man genom utbildning kan flytta överflödigt arbetskraft till t.ex. bristyrken i andra delar av arbetsfältet. Den nya arbetsmarknadspolitiken genomförs genom

att staten satsar på utbildningsmöjligheter såsom kvalificerad yrkesutbildning, högskola samt forskning. (SOU 2003:92)

2.4.5 Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitik med ungdomar som målgrupp har under senare år genomgått stora reformer och tagit en ny inriktning. Staten har sedan 1992 lagt över allt mer ansvar på kommunerna samtidigt som friheten för kommunerna har ökat. Det kan sammankopplas med att staten gått från ekonomi- och regelstyrning till mål-, utvärdering och resultatkontroll. Grundtanken med att öka det lokala inflytandet var att effektivisera de arbetsmarknadspolitiska insatserna, eftersom de på lokal nivå har bäst kunskap om det lokala näringslivet och de arbetssökande. (Prop. 1999/2000:98) Detta har resulterat i att kommunernas utformning av arbetsmarknadspolitiska insatser varierar kraftigt. För arbetslösa ungdomar under 20 år finns det Kommunala Ungdomsprogrammet (KUP) och för de mellan 20-24 år finns ungdomsgarantin. (Lag 2000:625) Ungdomsinsatser beskrivs som att de skall vara individuellt anpassade arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. (Förordning 2000:634) I regleringsbrevet för budgetåret 2005 som arbetsmarknadsverket rättar sig efter beskriver regeringen inriktningen för de som har det svårast på arbetsmarknaden.

”Arbetsförmedlingen skall prioritera dem som har svårt att få ett arbete och dem som har varit utan arbete under lång tid. Särskild uppmärksamhet skall riktas mot kvinnor och män i grupperna arbetslösa ungdomar, arbetshandikappade och personer med utländsk bakgrund.”(C. www.ams.se)

De svenska arbetsmarknadspolitiska insatserna gentemot ungdomsarbetslöshet består generellt av aktiva åtgärder. En viktig aspekt är att de under en lång tid inriktats på den traditionella svenska arbetslinjen, som i stora drag genomsyrat andra delar av arbetsmarknadspolitiken. Syftet har varit att öka den individuella kompetensen i form av utbildning och praktik för att ungdomar ska bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Vidare förekommer passiva åtgärder i form av arbetslöshetsersättning, som är kopplad till motprestationer. För ungdomar inom det kommunala ungdomsprogrammet innebär det att medverka i t.ex. praktik- och jobbsökaraktiviteter. (Goldberg, 2000)

Gruppen arbetslösa ungdomar är en av de grupper som regeringen har satsat extra mycket resurser på under de senaste åren. Under 2004 tilldelades Ungdomsstyrelsen 10 miljoner av regeringen, som de i sin tur skulle fördelas till projekt runt om i landet för att bryta ungdomars utanförskap på arbetsmarknaden. Ändamålet var att hitta effektiva metoder att arbeta med

ungdomar som befanns sig utanför arbetsmarknaden. (www.ungdomsstyrelsen.se) Resultatet har inte i dagsläget publicerats.

Kommentar

Jämförelsen mellan Skottland och Sverige beträffande arbetsmarknadspolitik visar påtagliga skillnader. Det första avser det faktum att Skottland styrs i viss mening från London och Westminster. Det skotska parlamentet har emellertid en relativt stor handlingsfrihet och har genom den kunnat utforma mer lokalt anpassade insatser gentemot de arbetslösa ungdomarna. I Sverige har regeringen och näringsdepartementet det övergripande ansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men trenden har de senaste tio åren varit att allt mer ansvar lagts över från staten på kommunerna, genom det kommunala uppföljningsansvaret för de under 20 år. Den statliga inblandningen utgörs endast av fastställda ramar till kommunerna samt att de tillsammans med kommunerna sätter upp mål och inriktning för KUP. En intressant aspekt är den politiska målsättningen i Storbritannien att alla under 18 år skall erbjudas utbildning, träning eller arbete. I Sverige tillhör denna grupp skolan och diskuteras inte i sammanhang av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De åtgärder/insatser som finns att tillgå för de mellan 18-20 år karakteriseras i båda länderna av att vara aktiva, vilket innebär att en motprestation krävs av den arbetslöse. Det är intressant hur både Skottland och Sverige betonar att de ska arbeta aktivt utifrån den individuella kompetensen för att göra individen mer attraktiv på arbetsmarknaden. Detta ger upphov till frågor om hur länderna egentligen ser på arbetslöshet hos ungdomar, som strukturell eller individuell problematik? Eller är det endast desperata försök för arbetstillfällen genom att anpassa ungdomarna till arbetsgivarens krav?

2.5 Organisation av arbetsmarknadspolitiken

Den övergripande presentationen ovan öppnar upp till frågor beträffande vilken väg målsättningarna tar från den politiska nivån innan de når kommunerna och den lokala arbetsförmedlingen, det vill säga implementeringsprocessen. Detta redogörs för i följande avsnitt.

2.5.1 Skottland

Regeringen i Skottland ansvarar för utformningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder främst för ungdomar under 18 år. Under senaste decenniet har regeringen samarbetat med icke-statliga

organisationer främst *Scottish Enterprise* beträffande implementeringen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Förhållandet innebär att skotska regeringen finansierar en stor del av *Scottish Enterprises* verksamhet och att de inte står direkt ansvariga inför regeringen utan fungerar som en entreprenör. Uppdraget från 1993 är att verkställa den så kallade ungdomsgarantin. *Scottish Enterprise* har störst fokus på 16- 19-åringar, då denna grupp betraktas som minst populära hos arbetsgivare och företag. De arbetar efter att göra ungdomarna mer attraktiva på arbetsmarknaden och på samma gång uppmuntra arbetsgivarna att anställa ungdomarna, berättar IP⁶ Milligan, verksamhetsansvarig på *Scottish Enterprise* (2005).

Careers Scotland agerade tidigare som en del av Glasgow city council men är sedan 2002 en nationell organisation. Verksamheten finansieras till största del av regeringen i Skottland som även sköter tillsynen av deras antaganden. *Careers Scotland* tillhandahåller yrkesvägledning samt olika stödprogram med verksamhetsmålet ”att hjälpa människor i Skottland att säkra jobben för imorgon”. (www.careers-scotland.co.uk) De strävar efter att bidra så mycket som möjligt till huvudfrågorna i den nationella politiska debatten och styrningen. Arbetet sker på alla nivåer, från individ till makronivå beträffande den ekonomiska tillväxten i Skottland efter riktlinjer i *Act of Parliament*⁷. Vidare samarbetar de med Jobcentre Plus(arbetsförmedlingen) på lokal nivå i frågan om ungdomars ersättning, säger IP Kinsella som är verksamhetsansvarig på *Careers Scotland* (2005).

2.5.2 Sverige

Som tidigare nämnts har näringsdepartementet det övergripande ansvaret för att verkställa besluten tagna av riksdagen och regeringen. Myndigheten som svarar för den statliga arbetsmarknadspolitiska verksamheten är Arbetsmarknadsverket (AMV) och omfattar chefsmyndigheten Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och 20 länsarbetsnämnder. Målsättningarna för AMV fastställs av regeringen genom regleringsbrevet varje år. I regleringsbrevet ges konkreta mål samt uppdrag beträffande hur anslagen skall användas samt vilka återrapporteringar AMV skall göra. Därefter ger Arbetsmarknadsverket konkreta målstyrningar och resultatuppföljning till respektive nivå i organisationen, vilket innebär att styrningen och uppföljning nedåt är relativt konkret. (IFAU, 2004)

---

⁶ Intervjuperson

⁷ Storbritanniens lagstiftning

Länsarbetsnämndernas uppgift är att leda och utveckla den regionala arbetsmarknadspolitiska verksamheten i länet tillsammans med de offentliga arbetsförmedlingarna, kommunen samt näringslivet i regionen. (IFAU, 2004) Utöver den offentliga finns det sedan några år tillbaka även privata arbetsförmedlingar som Manpower och Proffice.

Det övergripande ansvaret för den grupp vi har valt att studera ligger emellertid till största del på kommunerna, men i flertal kommuner förekommer ett samarbete med Länsarbetsnämnden att bedriva ett kommunalt ungdomsprogram. Där kommunen ålägger sig att sysselsätta ungdomar i kompensation för detta erhåller kommunen stadsbidrag.

Kommentar

Den organisatoriska uppdelningen ser olika ut, men har likartade tendenser. Arbetsmarknadspolitiken i Skottland är uppdelad med viss styrning från London samt från den egna regeringen, vilka har valt att lägga ut sin verksamhet på privata entreprenörer. I Sverige är det till viss del statlig toppstyrning med arbetsförmedlingen som huvudaktör - även om deras ansvar är relativt begränsat då det är kommunen som har huvudansvaret. Gemensamt för länderna är bevisligen att kommunerna påläggs allt mer ansvar samtidigt som handlingsfriheten och möjligheten till lokal anpassning och inverkan blivit större.

2.6 Glasgow

2.6.1 Utveckling av Glasgows arbetsmarknad

Glasgows population på 612 000 invånare har halverats sedan andra världskrigets slut. Detta antas till viss del bero på en stor utflyttning av arbetskraft alltsedan kollapsen av fartygsindustrin, som dominerat Glasgows arbetsmarknad. En majoritet av den arbetsföra populationen blev då arbetslösa och främst män. De ersattes med bidrag från staten vilket ledde till att många fastnade i ett långvarigt bidragsberoende då de fick svårt att återinträda på en arbetsmarknad med andra kunskapskrav. (Exportrådet 2005, www.theglasgowstory.com) Detta var början till en växande marginalisering där vi än idag ser konsekvenser av en uppdelad stad med efterföljande generationer som fortsatt att leva i bidragsberoende, berättar IP Davidson från Glasgow city council (2005).

Glasgow har, till synes, genomgått en gradvis förändring med mobilisering och upprustning. När turismen tog fart, tidigt 1980-tal, påbörjade stadens nyrenässans och arbetstillfällena ökade. Arbetsmarknaden hade emellertid förändrats och präglades av, som tidigare nämnt, en

ny form flexibelt arbete med lägre löner och sämre rättigheter - lämpat för unga med låg kompetens. Männens fick det fortfarande svårt då de nya arbetstillfällena ofta var deltidsarbete och inom servicesektorn, vilka efterlyste kvinnor. Detta är bidragande faktorer till att behovet av praktisk yrkesskolning idag är stort, anser IP Milligan från Scottish Enterprise. (www.theglasgowstory.com, Milligan, 2005)

Idag syns knappt några spår där industrierna en gång funnits utan har ersatts av nya kontorskomplex. Det har skett en boom av företag med stora investeringar som beräknas tilltaga berättar IP Davidson. I samband med detta har nya arbetsmöjligheter växt fram, men OECD har uppmärksammat att en stor del av invånarna inte deltar i den nya boomen. IP Davidson säger att 100 000 är långtidssjukskrivna där en majoritet aldrig kommer att kunna arbeta igen. Till viss del på grund av att den långvariga frånvaron har lett till psykiska samt fysiska besvär som hindrar de att klara av att arbeta. (IP Davidson, 2005)

Skottland har en hög arbetslöshet i jämförelse med övriga delar av Storbritannien och enligt officiell statistik från 2003/04 är den signifikant hög i Glasgow, med 8,0 procent arbetslösa i jämförelse med landets 5,8 procent. Enligt Careers Scotlands nationella statistik över ungdomars sysselsättning efter att ha hoppat av skolan är det en betydligt högre andel som träder in i arbetslöshet eller träningsprogram i Glasgow, jämfört med övriga landet. För ungdomar 16-19 år är det 19 procent arbetslöshet respektive 13,7% i hela Skottland samtidigt som en lägre procent är involverade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Glasgow. Vidare hade 16 procent en examen eller motsvarande högre utbildning år 2004. (www.futureskillscotland.org.uk, www.scotland.gov.uk)

2.6.2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Glasgow City Council är Skottlands största *council*⁸ och den nuvarande organisationen bildades 1997. Den arbetar parallellt med regeringen i Storbritannien och Skottland, men har en viss grad av autonomi. Glasgow består av elva departement, där utbildning, socialt arbete samt ”utveckling och regeneration” är departement som styr de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. (www.glasgow.gov.uk) De senaste åren har Glasgow city council satsat på områdena med störst arbetslöshet och svagast ekonomi. Det har startats lokala företag, *Local Development Companies*, med syftet att agera förespråkare för sitt område, locka företag att

---

⁸ ”Council” jfr Sveriges kommunindelning

investera samt hjälpa invånarna att få arbete. I en verksamhetsrapport från 2003/04 framtagen dels av Glasgow city council sägs det att ”de åtta företagen spelar en integrerande roll genom att leverera tillfredställande arbetsmarknadspolitiska åtgärder”. Det konstateras att prioriteten måste ligga på de människor som inte drar fördel av den förbättrade ekonomin, speciellt de som befinner sig i marginalen av arbetsmarknaden. Arbetet är även att förbättra samarbetet inom olika verksamhetsområde i kommunen för att kunna ge en bredare hjälp. Samarbete med diverse organisationer har redan etablerats och bland annat förekommer ett nära samarbete med den privata sektorn. Nu ska dock en samverkan mellan olika myndigheter verkställas efter direktiv från Westminster med syftet att människor börjar arbeta istället för att uppbära bidrag. (Malik, 2004)

2.6.3 Beskrivning av åtgärder

Det finns ett brett utbud av nationella träningsprogram som bedrivs av Scottish Enterprise i samarbete med Careers Scotland. Nedan följer en kort beskrivning av de främsta insatserna som erbjuds för ungdomar i Glasgow gällande åldern 16- 20 år.

Get ready for work erbjuds för ungdomar i åldern 16-19 som definieras NEET (Not in Education, Employment or Training) det vill säga ungdomar som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Programmet hjälper ungdomarna att identifiera deras individuella behov för att kunna stötta deras personliga utveckling genom träning inom en mängd områden. Det kan vara hjälp med intervjuteknik, hur man skriver CV, dataträning, men även vardaglig kommunikation (uppfostran) samt bygga upp ungdomarnas självförtroende för att öka deras möjligheter till jobb. (A. www.scottish-enterprise.com)

Skillseekers bedrivs av lokala företag så kallade LECs⁹ och bedrivs i syftet att utveckla ungdomars kunskaper och karriärmöjligheter. Ungdomarna tränas utifrån vilka krav som förekommer i arbetslivet. Målgruppen är de som avslutat sina gymnasiestudier och ofta har viss arbetserfarenhet och siktar på vidareutbildning inom arbetslivet. Programmet ska hjälpa unga att träna upp sina färdigheter till en nationell erkänd standardnivå, jämför betygssystemet NVQ (se 3.2) eftersom arbetsgivarna lättare anställer när de vet vad som erbjuds. Vidare är detta en möjlighet för arbetsgivarna att reducera sin kostnad för att träna sina anställda. (Ibid.)

---

⁹ Local Enterprise Companies

Apprenticeships har på senare år inriktat sig till nya yrkesområden, speciellt inom försäljnings- och serviceindustrin samt genomgått en nyrenässans utan den traditionella lärlingsprägel från 1970-talet. Det uttalade målet är att överföra ansvaret för den arbetsbaserade träningen till arbetsgivaren och 1997 blev apprenticeships en rättighet för alla som slutat skolan. (DfEE 2001) Denna form av praktik är även det enda forumet sedan år 2000 för unga människor som lämnat skolan. Apprenticeships-programmet i Skottland utgörs av tre olika nivåer beträffande de praktiska (vocational) kvalifikationerna. Scottish Enterprise finansierar nivå 1 och 2 för 16-19 åringarna samt den mest specialiserade nivån 3, för 20 år och uppåt. (Milligan, 2005)

New Deal är en nationell insats styrd av Storbritannien för 18 år och uppåt, där Jobcentre Plus är ansvarig. (www.dwp.co.uk)

2.6.4 Positive Futures – en lokal insats

På initiativ från den skotska regeringen bildades en kommitté år 2000 för att utreda vilka målgrupper som skulle prioriteras i samhällsarbetet och ungdomar bedömdes vara viktigast. För att kunna åstadkomma någon förändring avgränsades gruppen till att endast utgöras av 16-18 åringar, säger IP Isobel Millar från Careers Scotland, som var med vid projektets start. Åldersintervallet 16-18 ansågs som den mest signifikanta period där unga behöver stöd i övergången till arbetslivet. Vidare ville man göra ungdomarna attraktiva på arbetsmarknaden och insåg att det ställde krav på ett nära samarbete med företag och arbetsgivare. (IP Millar, 2005) I samband med detta startades projektet på initiativ av Glasgow city council. De konstaterade att aktioner var nödvändiga för att fånga upp ungdomarna innan de hoppade av skolan, speciellt i Glasgow och målgruppen som betecknas NEET. Denna grupp fick även största prioritet i Westminster, som har målsättning att reducera gruppen med 10 procent under åren 2002-2005. (www.direct.gov.uk) I Skottland satte det nationella parlamentet upp mål anpassade efter landets signifikanta behov. Gruppen NEET är betydligt större i Glasgow än i övriga Storbritannien och satsningen har blivit därefter. (IP Davidson, 2005)

Careers Scotland är ansvariga för implementeringen och utvärderingen av Positive Futures. De arbetar i partnerskap med Glasgow City council där projektet utgör ett led i satsningen för att främja social inkludering. Arbetet bedrivs på lokal nivå i samarbete med ett brett spektra av olika verksamheter bland annat med Key Workers, som är en del av Positive Futures. Key Workers kom till år 2000, som respons på en rapport som visade att 22 procent av

ungdomarna i Glasgow mötte arbetslöshet under en längre tid efter avslutad skola. Målet är att hjälpa ungdomar som saknar förmågan eller motivationen att ta del av möjligheterna som finns. Personalen består av 38 stycken Key Workers som är placerade i de mest utsatta områdena i Glasgow. De har skiftande bakgrund, bland annat karriär rådgivare, socionomer, kuratorer med det gemensamma målet att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv genom individuellt stöd samt presentera alternativ inför framtiden. (Careers Scotland, 2005)

Key Workers arbetar utifrån ett preventivt syfte och arbetar nära skolpersonal, föräldrar och elever för att stärka ungdomarnas självförtroende. Syftet är att hjälpa ungdomar som inte har kontakt med arbetsförmedlingen och fortsätta arbetet tills ungdomen kommer in i någon form av åtgärd, utbildning eller arbete. Fokus ligger emellertid på att ungdomarna ska finna kraften inom sig själv och upptäcka sin egen kapacitet. Vidare ingår det i Key Workers arbetsroll att länka ungdomarna till ansvariga för lokala träningsprogram. (Ibid.)

2.6.5 Resultat, Positive Futures samt Careers Scotland

Eftersom Positive Futures fortfarande är en åtgärd som finansieras av projektpengar är utvärderingen nödvändig och publiceras vid årsskiftet. Det totala utfallet 2003/04 av 1677 stycken visar resultatet att 1138 inträdde i en positiv åtgärd, vanligast förekommande var träning följt av arbete eller utbildning. Av dessa var 65 procent kvar i mer än 3 månader. (Careers Scotland, 2004)

För 16-19 åringar som deltagit i Careers Scotlands verksamheter ligger fokus på en snabb övergång från skola till arbete, gymnasie- högskoleutbildning eller träningsprogram. Statistik förs varje år för de åtta områdena i Glasgow som ingår i satsningen för att förhindra social exkludering. År 2003 var det 22 procent som började ett arbete, 25 procent påbörjade gymnasiestudier, 20 procent högskolestudier och 18 procent mötte arbetslöshet. Detta är siffror som varit relativt stabila under 2000-talet. (Careers Scotland, 2005)

2.7 Malmö

2.7.1 Utveckling av Malmös arbetsmarknad

Malmö var under hundra år en utpräglad industristad, där industrin sysselsatte över 50 procent av den manliga arbetskraften i mitten av 1900-talet. Åren därefter lades ett stort antal industriföretag ner och många arbetstillfälle försvann trots att den offentliga sektorn kraftigt byggdes ut under 1970- och 80- talet. Detta resulterade i att Malmö under 1980-talet hade en relativt hög arbetslöshet jämfört med övriga riket. Malmö hade dessutom en stor andel

arbetskraft bosatta i kranskommunerna, ofta med en högre utbildningsnivå, vilket slog hårt mot den egna arbetskraften. Arbetstillfällena minskade markant och så gjorde även skatteintäkterna, medan utgifter för bidrag ökade. Den minskade skattekraften och 1990-talets nationella ekonomiska kris medförde att Malmö var tvungen att skära kraftigt i den offentliga sektorn vilket resulterade i att arbetslösheten ökade markant. Under 1990-talets krisår hade Malmö bland den högsta arbetslösheten i landet, där de unga var en av de grupper som drabbades hårdast. Arbetslösheten har emellertid minskat på senare år men Malmö kämpar fortfarande med efterdyningarna från den nedlagda industrin. Statistiken visar att 9,1 procent av 18-24 åringarna stod utanför den reguljära arbetsmarknaden år 2004. (A. www.ams.se) Från kommunens sida satsade man på utbildning för Malmös invånare, för att den egna befolkningen skulle kunna konkurrera. Ett steg i detta var etablerandet av Malmö Högskola samt Infoteket¹⁰. (www.malmo.se)

Utvecklingen de senaste tio åren för åldersgruppen 18 – 20 år har varit negativ, de som varken studerar eller arbetar har ökat från 10 till 20 procent. Detta kan härledas till att ungdomsutbildningen genomgått stora förändringar, där andelen ungdomar som inte är berättigade att studera vidare på gymnasiet ökat. Fler hoppar av skolan eller har ofullständiga betyg, vilket slår hårt mot ungdomarna då utbildning i stor utsträckning är nyckeln till arbete. Trots detta är den vanligaste sysselsättningen bland de under 20 år studier i någon form. Statistik visar att 43 procent av 16-19 åringarna i Malmö arbetade år 1970 jämfört med 15 procent 2001. Dessa siffror visar på vilka omfattande förändringar den aktuella gruppen har genomgått. (Angelin, Salonen 2003)

2.7.2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Malmös övergripande samordning för den kommunala arbetsmarknadspolitiken leds av Stadskontorets avdelning för ”integration och arbetsmarknad” som verkar direkt under kommunstyrelsen. De ansvarar för att upprätta en gemensam stadsövergripande policy, göra verksamhetsuppföljningar samt utveckla metoder utefter politiska beslut tagna av kommunfullmäktige. Underlag till besluten tas fram genom att Stadskontoret gör uppföljning hos de olika förvaltningarna löpande under året samt vid verksamhetsårets slut, däribland återfinns det som kallas för arbets- och utvecklingscenter (AUC) vilka finns i ett flertal av Malmös stadsdelar. AUC är ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan

---

¹⁰ Infoteket kallades tidigare kunskapslyftet, vilket var en nationell satsning för att höja svenska befolkningens utbildningsnivå.

samt Malmö stad. AUC primära uppgift är att effektivt matcha de arbetslösa, företrädevis ungdomar och invandrare, med de lediga arbeten som finns inom det privata näringslivet och den offentliga sektorn. Det övergripande målet för Malmö stads arbetsmarknadspolitik beskrivs enligt följande:

”Alla människor ska på likvärdiga villkor ha tillgång till arbetsmarknaden och ett meningsfullt arbete för att kunna försörja sig och leva ett självständigt liv”. (www.malmo.se)

Det mest vanliga är att de under 18 år genomgår någon form av utbildning, reguljärt gymnasieprogram eller specialsytt individuellt program. Vilket gör att det inte finns några mer specifika arbetsmarknadspolitiska insatser för dem, fokus ligger då istället på att förbättra skolan, vilket vi redovisar nedan.

2.7.3 ”Välfärd för alla”

Malmö stads satsning ”Välfärd för alla” som antogs av kommunfullmäktige 2004 listar fem huvudområden som skall prioriteras; arbete, utbildning, boende, trygghet och medborgardialog. Avseende vår målgrupp består satsningen av extra resurser till skolan där målet är att elever skall erhålla fullständiga betyg. Mer specifikt består satsningen i att på ett mer aktivt sett integrera skola och företag, genom att ett företag ”adopterar” en skola. Vidare är målet att integrera skola och högskola för att stärka grundskole- och gymnasieelevernas kunskapsutveckling. Det skall även ske förbättringar på det individuella gymnasieprogrammet, där utbildningsförvaltningen ska arbeta för att höja kvalitén. Vilket ska ske genom att arbeta mer flexibelt med ungdomarna och matcha den unges önskemål om att varva studier med praktik. Satsningen görs för att bryta trenden av avhopp från skolan. (A. Kommunstyrelsen, 2004)

2.7.4 Målsättning och inriktning beträffande ungdomar

De mer specifika målsättningarna för Malmö stad exkluderade gruppen under 20 år. Mål och inriktningar för unga under 20 år tagna av Malmö stad är hämtade från rapporten ”Läges- och framtidsanalys för Malmöregionen”. Vilket är en rapport skriven genom ett samarbete mellan Malmö stad, Region Skåne, Länsarbetsnämnden, Integrationsverket samt Försäkringskassan. Den beskriver att extra resurser skall satsas på långtidsarbetslösa ungdomar (18-25 år), ungdomar med otillräcklig skolutbildning samt ungdomar med behov av motivations- och vägledningsinsatser. Målet från kommunen är att av de som genomgår en arbetsmarknadsåtgärd skall 50 procent börja arbeta eller studera. (Läges- och framtidsanalys för Malmöregionen, 2003)

Ytterligare specifika målsättningar för gruppen mellan 18-20 år finns på AMS faktablad beträffande det kommunala ungdomsprogrammet (KUP) samt i det frivilliga samarbetsavtal som finns skrivet mellan Länsarbetsnämnden (Lan) och Malmö stad. Syftet med KUP är enligt AMS att ge utbildning och yrkeserfarenhet som i bästa fall kan motivera till fortsatta studier. De beskriver vidare att KUP är en utbudsstimulerad insats på lång sikt (D. www.ams.se). Det tidigare nämnda samarbetsavtalet beskriver det praktiska och ekonomiska ansvaret parterna emellan gällande KUP. Lan:s ansvar består i stora drag av följande, att i inledningen tillhandahålla vägledning, jobbsökaraktiviteter, att upprätta en handlingsplan samt att kontinuerligt följa upp den unges sökaktivitet. Kommunens ansvar består i huvudsak av att arbeta efter den upprättade handlingsplanen, att ordna praktik, utbildningsmoment inriktad mot arbetslivet, besluta och utbetala ersättning samt att teckna och bibehålla försäkring för den unge. (Länsarbetsnämnden, 2005) Viktigt att notera är att samarbete är frivilligt. Kommunerna har emellertid det samlade ansvaret för de under 20 år, vilket gör att de är tvungna att sysselsätta ungdomarna. KUP är i det avseendet fördelaktigt i och med att man erhåller stadsbidrag.

2.7.5 Kommunalt ungdomsprogram

KUP i Malmö är ett samarbete mellan Malmö stad och arbetsförmedlingen som startade i oktober 1995 och tillhör idag verksamheten Infoteket. Infoteket är ett vägledningscentra till utbildning för Malmöbor som är arbetslösa, söker nytt arbete eller ämnar utbilda sig. Infoteket och KUP lyder under och finansieras av utbildningsförvaltningen i Malmö. Emellertid finansieras KUP företrädesvis genom stadsbidrag. Till KUP slussas den som är mellan 18-20 år, arbetslös och inskriven på det lokala arbetsförmedlingskontoret, vilket kan vara frivilligt eller under tvång från socialtjänstens försörjningsenhet. Där kan de ta del av praktik om 3-6 månader inom såväl privat som kommunal regi. Under ett verksamhetsår är cirka 500 ungdomar till och från aktuella vid KUP berättar IP Rasmusson som är studie – och yrkesvägledare vid KUP i Malmö (IP Rasmussen, 2005)

Den arbetslöse skall inledningsvis prövas mot den öppna arbetsmarknaden under 90 dagar och samtidigt delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, t.ex. söka jobbkurs. Vid inskrivningen på arbetsförmedlingen görs en handlingsplan med den arbetslöse och handledare från KUP, som utgör en kartläggning över individen, vad gäller utbildning, erfarenhet samt målsättning. Praktiken genom KUP kan göras på heltid, eller delas upp och varvas med deltidsarbete eller studier på komvux. Flertalet praktiserar oftast på flera platser för att på så sätt få en större

inblick och väcka intresse för framtida yrkesval. Praktiken ger den unge en möjlighet att komma ut i arbetslivet och på så sätt få värdefull erfarenhet. (IP Rasmussen, 2005) Den nationella uppföljningen avseende KUP mellan åren 2000 och 2003 gör gällande att cirka 40 procent av de som var inskrivna på KUP fortsätter ut i arbetslivet. (E. www.ams.se) Malmö ligger dock avsevärt lägre än 40 procent. (IP Rasmussen, 2005) Vi har emellertid inte haft möjlighet att ta del av den rapport som ligger till grund för detta påstående.

För de som av någon anledning inte klarar av praktiken, tas i det fall det finns en kontakt med aktuell socialsekreterare där den unges situation diskuteras och utskrivning från KUP kan bli aktuellt. IP Rasmusson berättar att han handleder ett stort antal ungdomar, vilket gör att tiden för varje elev är begränsad. Några resurser att mer aktivt arbeta med dessa ungdomar finns inte vid KUP. Målen är emellertid att alla som vill skall få personlig vägledning vilket kan innefatta hjälp med CV-skrivande samt förberedelse inför anställningsintervju. (IP Rasmussen, 2005)

Beträffande arbetslösa mellan 18-20 år som erhåller försörjningsstöd, ser insatserna olika ut beroende på vilken stadsdel de tillhör i Malmö. Det primära för samtliga stadsdelar är emellertid att den unge inledningsvis skriver in sig på arbetsförmedlingen, vilket är ett krav för att få möjlighet att delta i det kommunala ungdomsprogrammet. Den grupp som av någon anledning inte klarar av att delta i KUP hanteras olika beroende på stadsdel. Det som nedan följer ger ingen representativ bild av Malmös stadsdelar utan är ett nedslag vid en av dessa. Ungdomar som ansöker om försörjningsstöd i stadsdelen Rosengård slussas inledningsvis till det lokala AUC kontoret. På AUC upprättas en handlingsplan, vilken den unge skall följa för att bibehålla sitt försörjningsstöd. För ungdomar mellan 18 – 20 år innehåller handlingsplanen i de allra flesta fall ett avtal om att den unge skall skriva in sig på arbetsförmedlingen, för att kunna delta i det kommunala programmet. I de fall där den unge inte klarar av praktiken genom KUP, har AUC Rosengård möjlighet att erbjuda egen praktik, jobbsökaraktiviteter, motivationsarbete samt vägledning till olika utbildningsalternativ. Vilket kan vara individuella programmet på gymnasieskolan eller kompletterande studier på komvux. De praktikplatser som ungdomarna har att tillgå kommer företrädesvis från ”MABI Match”, som genom ett omfattande kontaktnät hjälper till att förmedla praktikplatser till de arbetslösa ungdomarna beskriver Cronjezon som är arbetsmarknadssekreterare vid AUC i Rosengård (IP Cronjezon, 2005)

En ytterligare insats som AUC använder sig av är en yrkesutbildning, ett lärlingsprogram i Köpenhamn. Insatsen är stadsövergripande och kan således utnyttjas av alla stadsdelar. Genom att börja lärlingsprogrammet blir de utskrivna från AUC, under lärlingstiden erhåller den unge både CSN bidrag samt lärlings lön. För den grupp som inte slussas till KUP, som av någon anledning anses befinna sig allt för långt från arbetsmarknaden finns två projekt, Pussel och Felix, båda projekten är stadsövergripande. (Ibid.)

2.7.6 Ungdomshuset

Som ett led i att fånga upp den grupp ungdomar som står längst från arbetsmarknaden öppnas till hösten ett Ungdomshus i centrala Malmö. Ungdomshuset kommer tillstånd genom ett samarbete mellan ett flertal intressenter, däribland Ungdomskulturföreningen Drömmarnas hus, Malmö kommun, Utbildningsförvaltningen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, HSB etc. Projektet finansieras genom pengar från Malmö kommun, den Europeiska socialfonden samt HSB, som upplåter huset till en reducerad hyreskostnad. Syftet är att ungdomar som varken studerar eller arbetar skall kunna få råd och stöd. Målgruppen är 16-25 åringar, som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Personalen kommer att bestå av högskoleutbildade coacher med varierande etnicitet och social bakgrund. Ungdomens behov och mål skall vara vägledande och tillsammans skall de hitta eventuella luckor hos individen som kan behöva fyllas. För att locka ungdomar till ungdomshuset kommer man att bedriva uppsökande verksamhet, genom att befinna sig där ungdomarna finns. (SVD 050509, Rydén)

Kommentar

De beröringspunkter vi har skönjt genom att studera de båda städerna visar på att det finns en gemensam problematik som behandlas på två till synes olika sätt. Skillnaderna på insatsernas fokus visar sig tydligt beträffande vid vilken ålder åtgärderna sätts in. Vidare vad de i förlängningen skall syfta till där Skottland förespråkar arbete och Sverige utbildning. Det intressanta beträffande Skottlands insatser är att inte alla får möjlighet till arbetsplacerad träning då det krävs specifika kvalifikationer och arbetsgivarna är selektiva. Huvudprogrammen Skillseekers och Apprenticeships finns främst för ungdomar som redan har ett arbete och vill förbättra sina karriärmöjligheter. Det är emellertid inte denna grupp som behöver mest hjälp då de redan överskridit de största barriärerna. I Malmö är insatserna fortfarande begränsade, dock har man på senare tid mer aktivt börjat arbeta med de arbetslösa ungdomar, och då även genom förebyggande arbete.

3 Analys

I vår analys har vi valt att fokusera på olika teman som vi har funnit intressanta under processen på nationell nivå, men företrädevis på det lokala planet. Teman vi har valt är ålder, utformning och styrning.

Ålder

En intressant aspekt som våra intervjupersoner och den litteratur vi har läst återkommit till är diskussionen kring i vilken ålder de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör sättas in och vilka insatser som gör mest nytta. Något som givetvis beror på vilken åskådning och motiv som ligger till grund för den aktuella insatsen. Är målet att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden eller att de ska studera vidare och på så sätt hålla de utanför arbetsmarknaden ett tag framöver. För Sveriges del är det som vi ovan har redovisat fokus på utbildning, medan det i Skottland även finns andra metoder och förebyggande insatser.

Skotska ungdomar avslutar i genomsnitt sina gymnasiestudier vid 17 års ålder, vilket har bidragit till att insatser sätts in från det år de fyller 16, jämfört med Sverige där ungdomar i de flesta fall tar studentexamen vid nitton års ålder. Skillnaden i ålder vid studentexamen kan vara en bidragande faktor till att de arbetsmarknadspolitiska insatserna inte är lika utvecklade i Sverige för ungdomar under 20 år jämfört med Skottland. I Sverige har kommunen det övergripande ansvaret för att ungdomar under 20 år skall delta i någon form av utbildning och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna riktas företrädevis till de över 20 år. (IP Rasmussen, 2005) Liknande uppdelning återfinns i Skottland, men de arbetsmarknadspolitiska insatserna sätts in avsevärt tidigare och har fokus på arbete.

Det största dilemmat i Skottland i likhet med Sverige är den stora grupp som hoppar av skolan innan avslutad examen, vilket gör att många hamnar långtifrån arbetsmarknaden. För denna grupp är fortsatta akademiska studier inte alltid att eftersträva enligt IP Kinsella. Hon framhåller att alla inte är lämpade för teoretiska studier och att studierna är avgiftsbelagda. Vidare finns det ingen garanti att det är lönsamt att studera vidare eftersom arbetsgivarna kan föredra att anställa de under 18 år på grund av deras lägre lönenivå och färre rättigheter. (Kinsella. (2005)

I Malmö är andelen avhoppare statistiskt sett fler jämfört med övriga landet och extra resurser har därför satsats på skolorna, bland annat sommarskolor för elever som inte har fullständiga

grundskolebetyg. Dessa elever börjar ofta det individuella programmet och i ett sätt att locka tillbaka elever in i reguljär utbildning satsar man på att höja kvalitén och öka elevens inflytande i det individuella programmet. (A. Kommunstyrelsen, 2004) För de ungdomar som inte fortsätter studera erbjuder Kommunala ungdomsprogrammet praktik med viss mån av vägledning och insatser genom AUC. IP Rasmussen (2005) bekräftar att utbudet inte är så stort i Malmö och förklarar det med att antalet deltagande ungdomar är för stort och resurserna begränsade.

I Skottland är målet för arbetslösa ungdomar främst förberedelse inför arbetsmarknaden eller inträdande i arbetsmarknadspolitisk åtgärd, men det förekommer skillnader mellan ungdomarna avseende vilka sorts praktikplatser som erbjuds. Det förekommer en snedfördelning hävdar båda representanter från Careers Scotland som berättar att arbetsgivarna är selektiva och kräver akademiska betyg eller praktisk kompetens. (Milligan, Kinsella, 2005) Kinsella påtalar detta som en brist i den politiska strategin då det ofta är lågutbildade ungdomar som tvingas till att ta de minst attraktiva platserna för att inte förlora sin statliga ersättning. I en rapport av David Raffe (2003) är endast en liten del av de mest utsatta ungdomarna som rekryteras till Skillseekers och majoriteten är nyexaminerade studenter. Raffe antar att det kan bero på att programplatserna som erbjuds NEET- gruppen inte är populära eftersom de inte leder till anställning. Återigen exkluderas den grupp som står längst ifrån arbetsmarknaden och de lokala arbetsmarknadspolitiska initiativen, som ansvarar för verkställandet av ungdomsgarantin, blir därför ännu mer betydande.

Utformning

Att det finns stora skillnader i utformning mellan de olika länderna kan ses som ett resultat av olika inriktningar i socialpolitiken, vilket vi nämnt tidigare. Enligt Esping-Andersen tillhör Skottland den liberala/residuala välfärdsmodellen och har präglats allt starkare av privatisering i samhället, speciellt efter Thatchers era på 1980-talet. Detta har satt sina spår även i hanteringen av ungdomsarbetslöshet genom att staten till stor del betraktas lägga stort ansvar på individen samt att de försöker komma till rätta med arbetslösheten genom marknadskrafter. I Sverige, som enligt Esping-Andersen är idealtypen för den socialdemokratiska modellen, tar staten ansvar för denna grupp och lägger mindre ansvar på den enskilda individen. (Elmér, 2000) Detta är emellertid ett faktum som är på väg bort i Sverige genom nya reformer, vilket samstämmer med Paulsons förutsägelser från 1994. Mer ansvar läggs på individen och praktikplatser som tidigare var i offentlig regi övergår allt mer

till att tillhandahållas av det privata näringslivet, vilket kan härröras till Rothsteins (B. 2002) beskrivning att det övergripande ansvaret ska finnas hos kommunen, men utförandet kan ligga hos privata entreprenörer.

I Paulsons undersökning framkommer det att störst resurser har satsas på praktik och yrkesutbildning i Storbritannien, vilket kan hänföras till att Apprenticeships och Skillseekers dominans av de skotska åtgärderna. Formen av praktikplatser som arbetsmarknadsåtgärd förväntas att utökas i framtiden enligt intervjupersonerna - på gott och ont. Visst finns behov av praktiska färdigheter, men en statlig gymnasieutbildning där sådana inslag prioriteras är att föredra berättar IP Kinsella (2005). Risken är annars att arbetsgivarna får för stort inflytande i ung ålder genom samverkan mellan kommun och privata/statliga arbetsgivare samtidigt som staten betalar ungdomarna. Skottland har under årtionde samarbetat med den privata sektorn, vilket medfört att de uppmärksammat vikten av en nära samverkan med arbetsgivarna. Ett ökat samarbete med privata företag är en tendens som även återfinns i Malmö där man från kommunens sida genom "välfärd för alla" förordar ett sådant samarbete. (A Kommunstyrelsen, 2004) Nackdelen med samarbetet är, enligt IP Kinsella, att arbetsmarknadspolitiken anpassar sig för mycket efter företagens behov, något som redan varnas för inom utbildningsväsendet. Universiteten sponsras ekonomiskt av företag som sedan får "färdigstöpta" ungdomar med kompetensen som företaget behöver. (IP Kinsella, 2005) Om ungdomarna erhåller för specifik kompetens får de svårt att konkurrera med övriga arbetsmarknaden. Forskaren Fred Cartmel från Glasgow universitet uttrycker i sin avhandling från 2002 att "statens interventioner inte bara kan fokusera på arbetsbaserad träning utan måste identifiera individens specifika behov av kvalifikationer som kan vara gångbara ur ett bredare och längre tidsperspektiv".

Styrning

I Sverige är implementeringsprocessen av KUP intressant att belysa utifrån att den lokala organisationen inte i samma utsträckning har samma mål och syfte som på nationell nivå. Det nationella syftet bakom KUP är att skapa motivation till fortsatta studier. IP Rasmussen beskriver att motivationen till studier hos deltagarna överlag är låg och menar att diskussion kring studier ofta leder till ett ökat avståndstagande. KUP arbetar således inte aktivt med att få ungdomarna till att studera, vilket således inte primärt uppfyller det KUP syftar till. Praktiken kan emellertid i många fall motivera till vidare studier eller anställning. Organisationen har till viss del möjlighet att utforma insatsen efter vad som passar ungdomarna. (IP Rasmussen, 2005) Någon som kan jämföras med beskrivningen om närbyråkraterna, det vill säga att den

lokala organisationen genom sin professionalism och i samspelet med ungdomarna formar verksamheten. Givetvis under vissa givna pressmissor utifrån ramar reglerade i lagar och förordningar. (A.Rothstein, 2002).

Arbetsförmedlingen har på senare tid ökat styrningen då resultat för KUP i Malmö har varit för dåliga. De nya direktiven gör gällande att ungdomar först skall prövas gentemot den öppna arbetsmarkanden i 90 dagar, innan de slussas till KUP. (IP Rasmussen 2005)¹¹ De nationella resultaten för KUP visar att cirka 40 procent år 2003 erhållit arbete och arbetade 180 dagar efter avslutad praktik. (www.ams.se) Siffrorna visade dock inte hur stor andel som går till studier, vilket är lite egendomligt då KUP som vi tidigare har skrivit primärt skall syfta till vidare studier.

Implementeringsprocessen involverar som Rothstein (B, 2002) beskriver, tre parter, där producenten agerar som spindeln i nätet och innehar en viktig maktposition i utformningen av en verksamhet. I Storbritannien och Skottland ser vi hur rollen som producent kan se olika ut för en och samma instans och vilken påverkan detta kan få för tredje part, medborgaren. Detta går att känna igen även i Sverige där kommunen är producenten av KUP med nationell styrning och finansiering, men toppstyrningen är inte lika tydlig som i Skottland. Styrningen från Westminster placerar den skotska regeringen som en producent i fråga om ramlagar jämte den mer oberoende rollen; att verkställa ungdomsgarantin. De olika rollerna har för- och nackdelar vilket blir påtagligt då de regionala skillnaderna är stora inom Storbritannien. Skottlands styre har ingen makt beträffande bidragssystemet och det förvärrar problemet med den stora andelen som försörjs av statliga bidrag. IP Davidson berättar hur dagens system innebär en risk som inte inspirerar människorna att ta ett jobb genom att de retirerar till lägsta nivån av bidragsersättning om de slutar jobbet. Ett problem med toppstyrning illustreras av hans berättelse om hur representanter från Glasgow city council åkte till Westminster år 2000, för att få undantagsregler avseende bidragssystemet. Syftet var att hjälpa folk ur fattigdom genom att underlätta för folket att våga ta ett jobb. Detta var dock inte tillräckligt för regeringen att godkänna förslaget även om New Labours arbetslinje ”job first” med NMW från 1999 kan tyckas vara förenligt med detta. Detta är ett exempel på att Westminster inte vill ge producenten, Skottland, för stor handlingsfrihet, men producenten försöker alltid hitta annan begripningspunkt och tänja på gränserna. Davidson säger att kommunen istället arbetar

---

¹¹ Vi har dock inte fått möjligheten att ta del av de mer precisa siffrorna för Malmö

med att locka människor till träningsprogram mot att de får behålla sin ursprungliga bidragsnivå och inte behöver börja om från början igen. (IP Davidson, 2005)

Beträffande implementeringen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är Skottland en decentraliserad organisation där kommunen ingår i samverkan kring utformningen, vilket kan liknas med den svenska och således Lipskys närbyråkrater. Ansvar har emellertid lagts på privata organisationer, Scottish Executive och Careers Scotland, vilka fungerar som producenter i Rothsteins mening med visst oberoende. (B Rothstein, 2002) Samarbetet betraktas inte som kontroversiellt enligt IP Davidson utan etablerades ett decennium tillbaka, allt i linje med Storbritanniens övergripande socialpolitik. En fördel med privatstyrda verksamheter är att staten har ett naturligare förhållande till företag och arbetsgivare, vilket underlättar i arbetet att skapa praktikplatser för ungdomarna. Enligt andra röster har en stor del av den statliga finansieringen inte nåtts av de med störst behov till hjälp utan i stort sett fortsatt med Scottish Enterprises tidigare verksamhet, vilken var inriktad på hjälp till nya karriärmöjligheter för de som redan hade ett arbete. (IP Davidson, 2005)

En ytterligare observation beträffande hur implementeringen påverkar verksamheternas arbete är bland annat Careers Scotlands omvandling till nationell organisation. Direktiven från Scottish Executive gällande målsättningar har tilltagit enligt IP Kinsella, som ansvarar för uppgörandet av verksamhetens riktlinjer. Hon medger att medvetenheten om vad lagar och mål exakt innebär inte är fulländad, men att alla vet att det rör sig om ”att hjälpa ungdomarna”. Detta kan anses vara diffust och illustrerar en svaghet med centraliserad toppstyrning. Vidare anser hon att det är svårt att involvera övriga kontor utanför Glasgow, då de arbetat länge efter egna metoder och byggt upp ett lokalt nätverk. Samverkan lokalt har till viss del fått stryka med och har skapat missnöje, vilket även Glasgows större problematik och därav mer behov av ekonomiskt stöd bidragit till. Enligt IP Kinsella strävar Careers Scotland att åstadkomma mer genom att göra Key Workers till en rättighet för alla unga i denna åldersgrupp, men efter centraliseringen tvingades man till en lägre standardnivå i hela landet. (IP Kinsella, 2005)

4 Slutdiskussion

Utifrån det material vi har presenterat i tidigare avsnitt anser vi oss kvalificerade att konstatera att övergången från skola till arbete är svår i både Skottland och Sverige. Statistiken visar att ett större antal ungdomar i förhållande till övriga befolkningen står utan arbete samtidigt som arbetslösheten är lägre än i övriga Europa. Vad statistiken inte berättar är något om problematikens substans. I Skottland ser vi att arbetstillfällena är fler än i Sverige, men en stor andel av ungdomarna uppfyller inte kraven i motsats till Sverige där ungdomarna snarare är överkvalificerade. Det centrala är att finna en balans mellan efterfråga och tillgång på arbetsmarknaden. Vad som framkommit i rapporten är det gemensamma behovet av praktisk yrkesorienterad utbildning för att länderna ska kunna matcha utbudet på arbetsmarknaden. Ländernas skilda förutsättningar och politiska åskådning avspeglas i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna med likartad styrning och målsättning, men olika syn på hur problematiken skall lösas.

Över hela Europa förväntas den totala arbetskraften minska i takt med att Europas befolkning blir äldre vilket således innebär att den yngre generationen är oerhört värdefull. I Glasgow är situationen desto värre då utflyttningen av den arbetsföra populationen är konstant hög samt att de unga som stannar ofta saknar kvalifikationerna. Problemet med utflyttning finns inte i Malmö, där invandringen varit omfattande under 1990-talet. Inflyttandet av ungdomar ökade även kraftigt till följd av högskolans etablering, vilket tenderar till att tränga ut de ”egna” i många fall lågutbildade ungdomarna. Denna visade problematik har ställt stora krav på båda städernas arbetsmarknadspolitik gentemot ungdomar och lokala projekt har startats upp. Den ökade satsningen på förebyggande åtgärder är viktiga initiativ för de båda länderna även om syftet till detsamma skiljer sig åt. I Malmö visar det sig att man i stor utsträckning satsat på reguljär utbildning för unga upp till 20 år, vilket kan liknas med det förebyggande arbetet Positive Futures. Bådas strävan är att identifiera ungdomar som befinner sig i riskzonen att hoppa av skolan, men vi kan konstatera att det har dröjt tre decennier innan den politiska styrningen uppmärksammat vikten av att hjälpa denna grupp.

De omfattande strukturomvandlingarna har ställt både det svenska och skotska samhället inför svårlösta ekvationer där en stor andel lågutbildade ungdomar i dagsläget står utanför arbetsmarknaden. Det är negativt samhällsekonomiskt och självfallet för den enskilda individen, i synnerhet för unga som kan få negativa konsekvenser under lång tid in i det vuxna

livet. De som hoppar av skolan eller erhåller mindre bra betyg har fått det väldigt svårt på dagens arbetsmarknad främst i Sverige där vi konstaterar att de flexibla arbetstillfällena utan högre krav på utbildning har minskat kraftigt. Malmö stad har som ett led i detta satt målet att så många som möjligt skall genomgå utbildning då nyckeln till arbete anses vara utbildning. En central del i problematiken med unga utanför arbetsmarknaden i Sverige anses ligga i reformerna av utbildningsväsendet under början av 1990-talet, då ett stort antal yrkes- och tvååriga utbildningar försvann. Vi anser att reformerna skapat en allt för smal utbildningsväg där alla stöps i samma form. I Skottland är tendenserna likartade och framför allt för unga definierade som NEET hade en praktisk utbildningsform varit en lämpligare väg in på arbetsmarknaden. Vidare anser vi att det är bättre att de unga genomgår kortare utbildningar istället för att hoppa av den standardiserade treåriga gymnasieutbildningen. För Sveriges del finns det ett stort behov av att höja statusen för yrkesutbildning samt för det individuella programmet, eftersom det är en grupp som behövs på arbetsmarknaden likväl som akademiker. Vår uppfattning är att Sverige och Skottland borde satsa mer på yrkesinriktade utbildningar samt starta upp fler lärlingsprogram som ett komplement till yrkesutbildning. Vidare är yrken av praktisk natur mer i linje med de mansyrken som både Malmö och Glasgow förlorat vid industrins nedläggning. Det svåraste är dock att bryta nedärvda familjetraditioner där ungdomarna tappat tron till självförsörjning, vilket gör Positive Futures till en viktig preventiv insats anser vi. Ska ett fåtal ungdomar få intensivt stöd eller ska man hjälpa största möjliga antal? I de utsatta områdena där unga saknar framtidstro kan det vara en hjälp att se att kompiserna ”lyckas” för att våga förändra sitt eget liv.

Skillnaderna i utformningen av respektive lands insatser tror vi kan härledas till olika grundförutsättningar med tanke på utbildningsnivå och socioekonomisk standard. I Skottland ”fostras” ungdomarna i social kompetens avseende beteende och uppförande. Det största problemet är de ungas brist på känsla av delaktighet i samhället vilket inte uppmärksammas på samma sätt i Sverige. Visserligen har Skottland tvingats agera på grund av de växande statliga utgifterna för bristen på arbetskraft och därmed bidragskostnader. En reflektion är att målgrupperna som ingår i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i Glasgow nästan motsvarar den som ingår under socialt arbete i Malmö. Skottland arbetar utifrån ett bredare och socialare perspektiv i arbetsmarknadspolitiken än i Sverige. Vi anser att de arbetsmarknadspolitiska insatserna inte används till sin fulla effekt i Sverige. Då man kunde fånga upp fler ungdomar tidigt istället för att förlita sig på utbildning. Åldersintervallen för ungdomar som studerar har

växt och eftersom studenter inte inberäknas i statistiken som gruppen arbetslösa har arbetslöshetsciffror blivit lägre. Detta missvisar enligt vår uppfattning omfattningen av ungdomsarbetslösheten i Sverige.

Vem är då bäst lämpad att bestämma över hur man ska åtgärda problematiken med ungdomsarbetslöshet och vem skall utföra verksamheten. Det bästa är troligtvis den form som till viss del finns idag där det finns övergripande nationella planer och mål i form av ramar och uppföljningsansvar, vilket kan likas med en indirekt styrning. Den lokala organisationen får skraddarsy de egna insatserna utefter efter den lokala arbetsmarknaden samt att det som idag sker en återrapportering och utvärdering till högre ort. Att detta skall utföras av kommunerna är dock inte självklart. Det har vi åskådat i Skottland och kan enligt oss vara ett sätt att få in nya idéer för att lösa problematiken, något som i vissa fall inte är möjligt i en tungrodd kommunal organisation. Bristerna visar sig genom att kommunen inte har möjlighet att arbeta med ungdomar som av någon anledning inte klarar av praktiken och med vetskap om Glasgows situation anser vi att denna grupp behöver extra mycket arbete för att inte föra vidare uppgivenhet till nästa generation. Vi anser att det borde finnas mer att tillgå för de arbetslösa ungdomarna på ett tidigare stadium. Samtidigt måste problematiken betraktas som strukturell och angripas mer offensivt utifrån flera håll, eftersom det ofta existerar en komplicerad och grundläggande problematik som medför att ungdomarna inte klarar av en praktik. I Sverige hanteras det genom AUC:s försorg, men endast för ungdomar som uppstår försörjningsstöd.

Sammanfattningsvis har vi efter att ha levt och vistats i två olika städer och andats arbetsmarknadspolitik på alla nivåer fått en bild och känsla av det politiska klimatet. Upplevelsen är att atmosfären i både Sverige och Skottland präglas mycket av problematiken med den stora del av populationen som står utanför arbetsmarknaden. Det finns en politisk medvetenhet om att ungdomars inträde på arbetsmarknaden är oerhört viktig - inte minst på grund av den förändrade demografin. Verkställigheten har emellertid visat på brister och båda länder hänför till att det beror på resursbrist, men efter större inblick anser vi att synen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och bristerna i verkställandet har en stor inverkan. Vi ser hur regeringen i Sverige ökar bidragen till AMS med miljarder utan några påtagliga förbättringar. Vidare har stora summor investerats i Glasgow för att komma till bukt med problematiken, men hur har resurserna använts? Det går bland annat till aktivitetsersättning där unga, låg- och

högutbildade används som gratis arbetskraft eller tränas till stöpta former efter arbetsgivarens mått. Utvärderingar och arbetslöshetssiffror visar på förbättringar, men som sagt ställer det krav på att ifrågasätta vad som finns bakom statistiken. Ländernas framtida fokus måste vara att ge ungdomar hopp inför framtiden genom att göra arbete som ett nåbart alternativ istället för att låta de konkurrera om en plats i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Källförteckning

REFERENS

Bynner, John, Chisholm, Lynne, Furlong, Andy (1997) *Youth, citizenship and social change in a European context*, Ashgate & Hants, UK och Vermont USA

Cartmel, Fred Furlong, Andy (1997) *Young people and social change – individualization and risk in late modernity*, Buckingham

Denk, Thomas (2002) *Komparativ som Metod- förståelse genom jämförelse* Lund, Studentlitteratur

Elmér Åke, Blomberg Staffan, Harrysson Lars, Petersson Jan (2000) *Svensk Socialpolitik*, Lund, Studentlitteratur, Tjugonde upplagan

Furlong Andy, Stalder Barbara, Azzopardi Anthony (2000) *Vulnerable youth: perspectives on vulnerability in education, employment and leisure in Europe*, International expert rapport, Council of Europe, France

Furlong, Andy (2003) *Youth transitions: Patterns of vulnerability and processes of social inclusion* London

Goldberg, Ted (red.) (2000) *Samhällsproblem* Lund, Studentlitteratur Femte upplagan

Hansen Lars H & Orban Pal (red.) (2002) *Arbetslivet* Lund, Studentlitteratur

Paulsen Sven (1994) *Politik mot ungdomsarbetslöshet - en internationell jämförelse* (Dokt. avh.)

(A) Rothstein, Bo (red.) (2002) *Politik som organisation, förvaltningpolitikens grundproblem* Stockholm SNS förlag, Tredje upplagan

(B) Rothstein, Bo (2002) *VAD BÖR STATEN GÖRA? Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik* Stockholm SFN Förlag, Andra upplagan

OFFICIELLA TRYCK

Angelin, Anna Salonen, Tapio, (2003) *Man vill ju försörja sig själv – En studie om försörjningsproblematik och arbetslöshet bland unga vuxna i Malmö*

Careers Scotland (2003) *Careers Scotland Destination Statistics, 2001- 03*

Careers Scotland Glasgow (2004) *Positive futures Leaving Care Services*
(www.thebigstep.org.uk/UploadedDocuments/ReportDocs/PF%20LCS%20Consultation%20Report.doc)

Finn, Dan (2005) *Reinventing the public employment services* London (www.agf.org.uk/pubs/pdfs/1404web.pdf)

Kommunstyrelsen 2004-03-25, Handlingsplan, *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet*
Malmö stad, Region Skåne, Länsarbetsnämnden et, *Läges- och framtidsanalys för Malmöregionen* (2003)

Malik, Hanzala (2004) *Glasgow city council annual review 2003/ 04* Glasgow Local Development Company Network

Raffe, David (2003) *Young people Not in Education, Employment or Training* Special CES Briefing No.29, University of Edinburgh

Riley Rebecca, White Michael (2002) *Findings from the Macro evaluation of the New Deal for Young People*, Department of Work and Pensions

SOU 2003:92, *Unga utanför*, Stockholm Fritzes offentliga publikationer

TIDNINGSARTIKEL

Sydsvenska dagbladet, Hanna Rydén
<http://193.235.142.142/malmo/article100545.ece>
Datum: 2005-05-09

INTERNETKÄLLOR

Sverige

Statistiska centralbyråns hemsida

<http://www.scb.se/statistik/AM/AM0401/Sysselsättning%20och%20arbetslöshet%2019752003.pdf>
Datum: 2005-04-05

Arbetsmarknadsverkets hemsida

- (A) <http://www.ams.se/admin/Documents/ams/arbdata/arblos/kom9204h.xls>
Datum: 2005-03-28
- (B) <http://www.ams.se/RDFS.asp?L=32486>
Datum: 2005-04-14
- (C) <http://www.ams.se/admin/Documents/ams/reglering05.pdf>
Datum: 2005-04-19
- (D) <http://www.ams.se/admin/Documents/faktablad/arb20.pdf>
Datum: 2005-03-28
- (E) http://www.ams.se/documents/rapporter/2004/ure04_1.pdf
Datum: 2005-05-03

Näringsdepartementets hemsida

(A) <http://www.regeringen.se/sb/d/2623/a/14440>
Datum: 2005-03-30

Ungdomsstyrelsens hemsida

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1188,00.html>
Datum: 2005-04-19

Högskoleverkets hemsida

<http://www.hsv.se>
Datum: 2005-04-19

Malmö stads hemsida

<http://www.malmo.se>
Sökväg ”Från Kris till tillväxt ? ”
Datum: 2005-04-14
(A) <http://www.malmo.se/see/work/20636/Malmös%20program.pdf>
Datum: 2005-04-19

Hemsidan för Institutionen för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

<http://www.ifau.se>
Sökväg: Rapport 2004:12
Datum: 2005-03-30

Svensk författningssamling (SFS)

http://www.riksdagen.se/debatt/lagar_forordningar.asp

Lag (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program
Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program samt
Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten
Datum: 2005-04-19

Proposition. 1999/2000:98
<http://www.riksdagen.se/debatt/propositioner/index.asp>
Datum: 2005-04-19

Samarbetsavtal

Länsarbetsnämnden I Skåne Län Carl-Axel Sanden, Informationschef

Skottland

Exportrådets hemsida

<http://www.swedishtrade.se/storbritannien/default.aspx?pageid=0&search=storbritannien>
Datum: 2005-03-28

The Glasgow story

<http://www.theglasgowstory.com/storyf.php>
Datum: 2005-03-30

Office for National Statistics

<http://www.statistics.gov.uk/cci/nugget.asp?id=12>
Datum: 2005-04-02

Futureskills Scotland

http://www.futureskillsscotland.org.uk/uploadedreports/Scottish_Labour_Market_Report_2003.pdf
Datum: 2005-04-02

Glasgow city council hemsida

(A) <http://www.glasgow.gov.uk/en/YourCouncil/>
Datum: 2005-04-06

(B) http://www.glasgow.gov.uk/en/Residents/LearningEmployment_Training
Datum: 2005-04-06

The Department for Work and Pensions hemsida

<http://www.dwp.co.uk>
Datum: 2005-04-11

Skottlands regeringshemsida

<http://www.scotland.gov.uk/library3/lifelong/gofe-00.asp>
Datum: 2005-04-15

Storbritanniens regeringshemsida

<http://www.direct.gov.uk>
Datum: 2005-04-15

Scottish Enterprise hemsida

http://www.scottish-enterprise.com/sedotcom_home/services_to_business_international/lis/aboutscotland/about_scotland-keyfacts/about_scotland-government.htm
Datum: 2005-04-15

Department of Education and Employment

<http://www.dfes.gov.uk/14-19/>
Datum: 2005-04-22

INTERVJUER

Sverige

Cronjezon, Cindhy, Arbetsmarknadssekreterare, AUC Rosengård. Muntliga uppgifter vid besök 2005-05-17

Rasmussen Richard, Studie- och yrkesvägledare KUP, Infoteket Malmö. Muntliga uppgifter vid besök 2005-04-25

Skottland

Davidson, Alan, Development and Regeneration Services, Glasgow City Council. Muntliga uppgifter vid besök 2005-04-12

Kinsella, Abigail, Development Executive Employability, Careers Scotland, Glasgow. Muntliga uppgifter vid besök 2005-04-21

Millar, Isobel, Inclusion Manager West Region, Careers Scotland, Glasgow. Muntliga uppgifter vid besök 2005-04-15

Milligan, Eric, Skills Development, Scottish Enterprise, Glasgow. Muntliga uppgifter vid besök 2005-04-26
